

2011-12-07
Dnr 43-2011:2170

Gävle kommun
Rektorn vid Nynäs Montessoriskola

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Nynäs Montessoriskola
i Gävle kommun

Tillsyn av Nynäs Montessoriskola

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Gävle kommun under hösten 2011 – våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Nynäs Montessoriskola besöktes av Skolinspektionen mellan den 9 november 2011 och den 11 november 2011.

Rektorn för Nynäs Montessoriskola är också ansvarig för Stenebergsskolan, Brynässkolan och tre så kallade resursskolor samt Gävle kommuns sjukhusundervisning. Ett ansvarsområde av denna storlek ställer höga krav på rektors ledarskap. Det krävs också fungerande rutiner för hur återkoppling och uppföljning av det som delegerats ska genomföras. Det pedagogiska ledarskapet på Nynäs Montessoriskola är till flera delar delegerat till biträdande rektorn. Tillsynen visar dock att det finns vissa brister i skolledningens kännedom om det inre arbetet i skolan och i det systematiska kvalitetsarbetet. Skolan är indelad i tre olika arbetslag och det finns mycket begränsad samverkan mellan de olika arbetslagen. Skolledningen och lärarna ger uttryck för att det finns tre "skolor" i stället för en sammanhållande F-9 skola, vilket bland annat har lett till olika undervisningskulturer i de olika arbetslagen. Skillnaderna mellan de olika arbetslagen framträder också i att det finns olika ordningsregler och skilda arbetssätt för hur lärarna informerar om elevernas kunskapsutveckling i individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen.

Skolinspektionen konstaterar också att alla elever inte ges möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. De brister som Skolinspektionen har identifierat bland annat när det gäller kvalitetsarbetet och skolledningens kännedom om det inre arbetet i skolan har betydelse för elevernas kunskapsutveckling. Skolan behöver också fördjupa sina analyser beträffande skillnaderna i resultat mellan nationella ämnesprov och slutbetyg.

Nynäs Montessoriskola är en skola där eleverna uppger att de trivs och känner sig trygga. Trots detta finns det brister i studieron som skolan behöver komma tillrätta med. Eleverna bedöms genomgående ha goda möjligheter att påverka arbetssätt och arbetsformer i undervisningen och de upplever att de har ett gott inflytande över sitt eget lärande. Lärarna anpassar undervisningen till elevernas olika behov, särskilt till de elever som är i behov av särskilt stöd. Däremot får inte alla elever tillräcklig ledning och stimulans och de elever som har lätt

att nå kunskapskraven uppger att de inte alltid får tillräckliga utmaningar i sitt lärande. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Nynäs Montessoriskola i Gävle kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den **7 mars 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Se till att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet (Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang (Lgr 11 2.2 Övergripande mål och

riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer / Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer).

- Se till att lärarna ger elever som lätt når kunskapskraven som minst ska uppnås ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 3 § andra meningen skollagen).

Trygghet och studiero

Skolmiljön präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan saknas rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Se till att rektor och lärare vidtar de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero (5 kap. 6 § första stycket skollagen).

- Se till att skolan har rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen (6 kap. 10 § första stycket skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Rektorn ser inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas när det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Se till att skolan ger studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det (5 kap. 4 § skolförordningen).

- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektor (3 kap. 8 § första stycket skollagen).

- Rektorn ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärder ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

- Se till att åtgärdsprogrammen följs upp och att insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § första stycket skollagen).

Bedömning och betygssättning

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Se till att lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg (3 kap. 14 §, 2 kap. 34 § skollagen).

- Se till att en skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne (10 kap. 22 § skollagen / 7 kap. 9 § grundskoleförordningen).

- Se till att de skriftliga omdömena avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven och en sammanfattning av vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

- Se till att det framgår i de individuella utvecklingsplanerna vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap. 13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn ser till att ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap. 9 § första stycket, 4 kap. 4, 5 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § första stycket skollagen).

Personalkompetens

Personalen saknar utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att det för undervisningen används personal som har utbildning för de uppgifter de ska utföra (2 kap. 13-15, 17-19 §§ skollagen).

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

I detta ingår att:

- Se till att eleverna och de som avser att påbörja utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval (2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden / Lpo 94 2.6 Mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden).
- Se till att det för eleverna finns elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser (2 kap. 25 § skollagen).

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har även konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen.

När det gäller delegationen av rektorns ledningsuppgifter och beslutsbefogenheter avstår Skolinspektionen från ett ingripande eftersom rektorn har arbetat fram en tydlig delegationsordning för Nynäs Montessoriskola som skollagen inom kort har för avsikt att redovisa för skolans personal.

När det gäller rutiner för att anmäla till rektorn om det befaras att en elev inte kommer att uppnå kunskapskraven eller har andra svårigheter avstår Skolinspektionen från ett ingripande i denna del eftersom en delegationsordning nyligen har utarbetats där det tydligt framgår att detta är delegerat till biträdande rektorn och att biträdande rektorn från och med innevarande läsår kommer att fatta samtliga beslut om åtgärdsprogram.

När det gäller rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen avstår Skolinspektionen från ett ingripande i denna del eftersom rektorn redan har arbetat fram sådana rutiner.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Skolverkets uppföljningsstatistik för år 2010 visar att mellan 70 och 90 procent av eleverna i Nynäs Montessoriskola uppnådde kravnivåerna på de nationella ämnesproven i matematik i årskurs 3, vilket är en lägre andel jämfört med genomsnittet för riket. Majoriteten av eleverna i årskurs 3 har fått undervisning i svenska som andraspråk och resultaten på ämnesproven visar att mellan 74 och 95 procent uppnådde kravnivåerna. Detta är en betydligt högre andel än riksgenomsnittet för det året.

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 för år 2010 visar att andelen elever varierar mellan 73 och 93 procent enligt Skolverkets uppföljningsstatistik. I engelska är andelen elever som uppnådde kravnivåerna lägre på samtliga delprov jämfört med genomsnittet för riket. I matematik däremot var resultatet genomgående högre än riksgenomsnittet. Även i årskurs 5 hade en majoritet av eleverna svenska som andraspråk och statistiken visar att samtliga elever nådde kravnivåerna på fyra av fem delprov. Resultatet för 2010 skiljer sig mar-

kant från resultaten för 2009 som var betydligt sämre.

Den kommungemensamma sammanställningen av andelen elever som bedöms ha uppnått målen i grundskolans ämnen för årskurs 5 visar att resultaten i Nynäs Montessoriskola var mycket låga år 2008, då bara 35 procent av eleverna bedömdes uppnå målen i samtliga ämnen. År 2009 och 2010 var resultaten bättre, men mycket låga resultat uppnåddes i enstaka ämnen som till exempel musik (47 procents måluppfyllelse år 2010) och slöjd (47 procent år 2010). Av skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2010/2011 framgår att elevernas måluppfyllelse år 2011 var mellan 67 och 100 procent med lägst resultat för hem- och konsumentkunskap (67 procent) och slöjd (71 procent). Rektorn och biträdande rektorn uppger att det tidigare funnits stora brister när det gäller lärarnas utvärdering och uppföljning av elevernas kunskapsresultat. De uppger vidare att uppföljning och utvärdering av resultatet på övergripande skolnivå saknats i skolan. Dessa brister har, enligt skolledningen till stora delar rättats till vilket bidragit till förbättrade kunskapsresultat under de senaste två åren för eleverna i samtliga årskurser.

För eleverna i årskurs 9 visar den nationella statistiken för 2011 att 85 procent av eleverna nådde målen i alla ämnen. Detta är en förbättring från tidigare år och en högre andel än motsvarande värde för kommunens samtliga skolor (74 procent) och för riket (77 procent). Resultaten för de olika ämnena varierar mellan 89 och 100 procent med lägst resultat i matematik, fysik och kemi där drygt 11 procent av eleverna inte nådde målen. Statiken för 2011 visar också på stora skillnader i betygssättningen mellan olika ämnen. I till exempel hem- och konsumentkunskap har drygt 70 procent av eleverna fått betyget MVG, varav flickorna fick hela 92 procent betyget MVG. I ämnen som geografi, religion och samhällskunskap fick bara 7 procent av eleverna betyget MVG. Elevernas genomsnittliga meritvärde för 2011 ligger på 204,8 vilket är något lägre än det genomsnittliga meritvärdet i kommunen (205,3) och klart lägre än i riket (210,6). Meritvärdet i Nynäs Montessoriskola är lägre än 2010 men högre än det var 2009. För de nationella ämnesproven i årskurs 9 finns resultat för 2010 som visar att alla eleverna uppnådde målen i svenska, svenska som andraspråk och engelska. I matematik uppnådde ca 30 procent av eleverna inte målen.

Relationen mellan betyg på nationella ämnesprov och slutbetyg visar att i matematik har 46 procent av eleverna fått högre slutbetyg jämfört med provbetyget. I det nationella ämnesprovet i fysik deltog bara 25 av 32 elever, vilket utgör 78 procent. Av dessa fick 44 procent högre slutbetyg än provbetyg. Den stora

diskrepansen mellan provbetyg och slutbetyg i matematik förklarar skolledningen och lärarna med att ämnesprovet låg tidigt på vårterminen och att det därefter fanns gott om tid att se till att eleverna inhämtade de kunskaper som de inte visat på provet.

Skolinspektionen konstaterar att alla elever inte ges möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. Trots att skolan kan redovisa förbättrade kunskapsresultat över en 5-årsperiod, är det angeläget att måluppfyllelsen fortsätter att öka. Detta gäller särskilt i matematik i årskurs 3 och i engelska i årskurs 5. Anmärkningsvärt är också att en så stor andel av eleverna i årskurs 5 inte nått målen i hem- och konsumentkunskap och slöjd. Det är också angeläget att skolan arbetar aktivt för att eleverna ska nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling så att det genomsnittliga meritvärdet kan öka. Skolan behöver också fördjupa sina analyser beträffande skillnaderna i resultat mellan nationella ämnesprov och slutbetyg.

Skolinspektionen pekar i detta beslut på ett antal områden där skolan behöver vidta åtgärder för att förbättra elevernas kunskapsresultat.

Resultat av värdegrundsarbetet

Lärarna i Nynäs Montessoriskola brukar diskutera värdegrundsfrågor med eleverna i anslutning till undervisningen. I Gävle kommun genomfördes våren 2010 en enkätundersökning riktad till elever i årskurs 5 och 8. Nynäs Montessoriskola hade i denna enkät alarmerande låga resultat beträffande trygghet och trivsel. Lärarna och skolledningen har endast en vag kännedom om dessa låga resultat och några åtgärder kopplade till denna undersökning har inte genomförts. Någon senare kartläggning har inte skett. Vid tillfället för tillsynen uppger de flesta elever att det är tryggt på skolan och att de trivs, men att det kan förekomma kränkningar och att det finns brister i studieron. I den elevenkät som Skolinspektionen genomfört under våren 2011 med elever i årskurs 5 och 9, och i samtal och intervjuer med elever, framkommer att eleverna inte alltid följer trivsel- och ordningsreglerna på skolan. Detta bekräftas också av de observationer som inspektörerna gjorde vid vissa lektionsbesök.

Föreläggande:**Bedömningsområde: Undervisning och lärande****Bedömning:**

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Lärarna ger inte alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Motivering:

Av läroplanerna framgår att undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Lärarna ska också samverka med varandra i arbetet för att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.

Av intervjuer och samtal med lärare, elever och skolledningen framgår att det idag finns en mycket begränsad samverkan mellan olika ämnen och ämnesområden. Tidigare har lärarna samverkat mer med varandra för att nå målen i läroplanen och kursplanerna, men under innevarande läsår har lärarna i stället fokuserat på att sätta sig in i den nya läroplanen. Tillsynen visar också att det finns en tydlig åtskillnad mellan de olika arbetslagen. Enligt såväl skolledning som lärare upplevs inte Nynäs Montessoriskola som en sammanhållen F-9 skola utan mer som tre olika "enheter". Viss samverkan förekommer inom arbetslagen, framför allt inom F-3 och inom 7-9, men mellan arbetslagen saknas samverkan. Detta innebär till exempel att resultaten i de lägre årskurserna inte följs upp av lärarna i de högre årskurserna och att det sällan förs några pedagogiska diskussioner mellan arbetslagen om exempelvis hur lärarna lägger upp sin undervisning utifrån montessoripedagogiken.

Enligt skollagen ska lärarna ge de elever som lätt når kunskapskraven ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Av intervjuer och samtal med elever och lärare framgår att det finns elever på skolan som tycker att skolarbetet är för lätt för dem och att de inte alltid får den stimulans och ledning som de skulle vilja ha. I den enkät som Skolinspektionen genomförde med elever i bland annat årskurs 5 och 9 i Nynäs Montessoriskola

under våren 2011 framkommer att 76 procent av eleverna i årskurs 5 tycker att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att "skolarbetet är för lätt för mig". Att alla elever inte får tillräckliga utmaningar bekräftas också av vissa lärare.

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att utbildningen inte är systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser. Lärarna ger inte heller alla elever den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

1 kap. 4 § andra stycket, 11 § första stycket, 3 kap. 3 § första och andra mening-
en, 4 kap. 5 § skollagen, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper,
riktlinjer / Lpo 94 2.2 Mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer, Lgr 11, 2.8 Över-
gripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer,
Rektors ansvar.

Bedömningsområde: Trygghet och studiero**Bedömning:**

Skolmiljön präglas inte av trygghet och studiero.

Vid skolan saknas rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rap-
porterats till huvudmannen.

Motivering:

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever till-
försäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Det är huvud-
mannens ansvar att se till att det bedrivs ett målinriktat arbete.

I samtal och intervjuer med elever i Nynäs Montessoriskola framkommer att de
flesta eleverna trivs och känner sig trygga i skolan. Lärarna uppges också vara
duktiga på att reda ut bråk eller kränkningar. Dock säger flera elever att det
ibland förekommer kränkningar och att det finns brister i studieron. Att skol-
miljön inte fullt ut präglas av trygghet och studiero framkommer också i den
elevenkät som Skolinspektionen genomförde med elever i bland annat årskurs
5 och 9 i Gävle kommun under våren 2011. Här framkommer att 33 procent av
eleverna i årskurs 5 på Nynäs Montessoriskola tycker att det stämmer helt och
hållet att "jag har svårt att jobba i klassrummet för att andra elever stör". I den

personalenkät som Skolinspektionen genomförde under samma period anser mer än en fjärdedel av lärarna på Nynäs Montessoriskola att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att "eleverna i vår skola respekterar lärarnas tillsägelser".

Av skollagen framgår att skolan ska ha rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen. Enligt rektorn har en arbetsgång tagits fram men denna har ännu inte presenterats för lärarna.

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att det finns brister när det gäller trygghet och studiero vid Nynäs Montessoriskola. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristerna. När det gäller rutiner för hur signaler om kränkande behandling ska rapporteras till huvudmannen avstår Skolinspektionen från ett ingripande i denna del eftersom rektorn redan har arbetat fram sådana rutiner.

Författning:

5 kap. 3 §, 5 kap. 6 § första stycket och 6 kap. 6 § och 10 § första stycket skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande / Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande, skollagen, Lgr 11 2.1 Övergripande mål och riktlinjer, Normer och värden / Lpo 94 2.1 Mål och riktlinjer, Normer och värden.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

Rektorn ser inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas när det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering:

Av skolförordningen framgår att elever ska kunna få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

I Nynäs Montessoriskola ges elever studiehandledning på modersmålet när de bedöms vara i behov av detta. Däremot framkommer i intervjuer med lärare och skolledning att detta stöd inte ges i den utsträckning som det finns behov

av. Enligt skolledningen är det Gävle kommun centralt som fördelar ut tiden för studiehandledning och antalet timmar kan inte påverkas. Detta innebär att vissa elever inte får så mycket studiehandledning på modersmålet som de skulle behöva för att nå kunskapskraven.

Enligt skollagen ska den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäla detta till rektor. Rektorn ska se till att beslut fattas om åtgärdsprogram. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I Nynäs Montessoriskola saknas tydliga rutiner för hur lärarna ska anmäla till rektorn om det befaras att en elev inte kommer att uppnå kunskapskraven eller har andra svårigheter. För Gävle kommun finns en gemensam plan för elevvårdsarbetet inom grundskolorna i kommunen. I denna anges att det är lärarna som utarbetar åtgärdsprogram efter en pedagogisk kartläggning av en elevs svårigheter. Rektorn blir informerad först när ett ärende kommer till elevhälsan för utredning. I Nynäs Montessoriskola har nyligen en delegationsordning utarbetats där det framgår att rektorn delegerat rätten att fatta beslut om åtgärdsprogram respektive beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram till biträdande rektorn. Skolledningen framhåller att biträdande rektorn under innevarande termin kommer att fatta beslut om samtliga åtgärdsprogram. Lärare och elevvårdspersonal uppger dock att det inte är helt tydligt vilka riktlinjer som gäller, de från Gävle kommun eller de från skolan.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram som utarbetades under förra läsåret, våren 2011. Under innevarande läsår har ännu inga åtgärdsprogram utarbetats. I några av de åtgärdsprogram som inspektörerna granskat är det otydligt vilka behov eleven har och hur skolan ska arbeta för att tillgodose dessa behov. I andra åtgärdsprogram är det otydligt vad skolan kommit fram till i sin utredning och hur åtgärderna är kopplade till de mål som satts upp. Av åtgärdsprogrammen framgår inte heller hur de ska följas upp.

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att det finns brister i skolans arbete med att ge studiehandledning på modersmålet till alla elever som har behov av det. Det finns också brister i skolans arbete med åtgärdsprogrammen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

När det gäller rutiner för att anmäla till rektorn om det befaras att en elev inte kommer att uppnå kunskapskraven eller har andra svårigheter avstår Skolinspektionen från ett ingripande i denna del eftersom en delegationsordning nyligen har utarbetats där det tydligt framgår att detta är delegerat till biträdande rektorn och att biträdande rektorn från och med innevarande läsår kommer att fatta samtliga beslut om åtgärdsprogram.

Författning:

3 kap. 8–10 §§ och 5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning**Bedömning:**

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Huvudmannen ska se till att lärarna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Enligt skollagen och grundskoleförordningen ska en skriftlig bedömning ges av elevernas kunskapsutveckling när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Den skriftliga bedömningen ska beskriva elevens studieutveckling och innehålla information om vilka mål eleven har uppnått under grundskoletiden. Bedömningen kan också innehålla en redovisning av vilka stödåtgärder som satts in.

Tillsynen visar att lärarna vid Nynäs Montessoriskola inte får tillräckligt med stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. Av intervjuer med lärare och skolledning framgår att lärarna samverkar i mycket liten utsträckning med andra lärare vid betygssättning. Förutom i matematik finns endast en betygssättande lärare i skolan i varje ämne och det förekommer inte några bedömningsdiskussioner mellan lärarna som undervisar i årskurserna 7-9 och dem som undervisar i samma ämne i de lägre årskurserna. Mot bakgrund av ovanstående samt de stora skillnader som föreligger mellan resultaten av vissa nationella ämnesprov och slutbetyg är det av stor vikt att rektorn ser till att lärarna får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg.

Skolinspektionen har tagit del av några exempel på skriftliga bedömningar som getts till elever som inte har fått godkänt betyg i ett avslutat ämne. I en sådan skriftlig bedömning anges till exempel att "Underlag för bedömning saknas. Eleven har ej nått målen i SO för åk 9". I en annan anges att "Eleven har kunskaper i spanska motsvarande år 7". Skolinspektionen bedömer att skolans skriftliga bedömningar inte ger en tydlig beskrivning av elevens kunskapsutveckling och att det saknas information om vilka mål eleven har uppnått.

Enligt skollagen ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Detta ska ske vid utvecklingssamtalet.

Vid Nynäs Montessoriskola upprättas individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för alla elever. Skolinspektionen har tagit del av några av dessa från vårterminen 2011 och kan konstatera att de inte uppfyller författningarnas krav. I omdömena framgår det inte tydligt om en elev bedöms uppnå målen för ämnet. Omdömen saknas för vissa ämnen och i årskurserna 7-9 finns omdömen för de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena men inte för respektive ämne inom ämnesområdena. I några individuella utvecklingsplaner framgår det inte vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen har också tagit del av ett dokument kallat "Individuellt utvecklingsprogram". I detta fall fanns det en osäkerhet bland lärarna om dokumentet var en individuell utvecklingsplan eller ett åtgärdsprogram. Av intervjuer med lärare och elever framkommer dessutom att alla omdömen inte regelmässigt ges i anslutning till utvecklingssamtalen utan skickas hem till vårdnadshavarna i slutet av terminen som en information om hur det har gått för eleven under terminen. Enligt lärarna pågår för närvarande ett arbete med att ta fram nya mallar för individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen, anpassade till de nya kunskapskraven. En del av de ovan nämnda brister kommer då enligt lärarna inte längre att finns kvar.

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att det finns brister i skolans arbete med betygssättning och att informationen om elevens kunskapsmässiga utveckling inte sker på det sätt som föreskrivs i författningarna. Verksamheten

uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

2 kap. 34 §, 3 kap. 4 § och 14 §, 9 kap. 11 §, 10 kap. 12- 13 §§ och 22 § skollagen, 7 kap. 9 § grundskoleförordningen, Lgr 11 2.4 Övergripande mål och riktlinjer, Skola och hem / Lpo 94 2.4 Mål och riktlinjer, Skola och hem.

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning:**

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas.

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt omsätter inte resultaten i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ska rektorn ha god kunskap om det inre arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen.

I Nynäs Montessoriskola finns en delegationsordning där ansvarsfördelningen mellan rektorn och biträdande rektorn har tydliggjorts. Av denna framgår till exempel att ansvaret för att fatta beslut om skolans inre organisation ligger på rektorn. Däremot har biträdande rektorn personal- och elevansvar samt ansvar för det dagliga arbetet i skolan. Tillsynen visar att det finns brister i rektorns och biträdande rektorns kännedom om det inre arbetet i skolan. Lärarna uppfattar att det är de själva som leder det pedagogiska arbetet och fattar beslut om hur de ska arbeta och om utveckling av verksamheten. Biträdande rektorn leder möten och konferenser men uppfattas ha begränsad kännedom om undervisningen. Skolledningen bekräftar i intervju att de inte har hunnit skaffa sig tillräcklig kännedom om undervisningen men att biträdande rektorn planerar sätta av mer tid för lektionsbesök.

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Skolinspektionen har tagit del av en kvalitetsredovisning för Nynäs Montessoriskola 2010/2011. I denna finns en utförlig redovisning av skolans måluppfyllelse, analys av resultaten samt prioriterade åtgärder. Dock kan Skolinspektionen konstatera att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Lärarna uppger i intervjuer och samtal att de själva bedriver större delen av kvalitetsutvecklingen inom respektive arbetslag. Resultat och förbättringar av verksamheten diskuteras, men oftast inom arbetslagen och utan ledning av rektorn eller biträdande rektorn. Av intervjuer med såväl lärare, elevvårdspersonal som skolledning framkommer att det saknas en gemensam och enhetlig syn på skolans kunskapsresultat, värdegrundsarbete och på vilka åtgärder som behöver vidtas för att utveckla verksamheten. Till exempel finns i skolan flera olika uppsättningar ordningsregler och de olika arbetslagen har utformat olika formulär för individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen liksom olika mallar för att skriva åtgärdsprogram. I arbetslagen har också skilda undervisningskulturer utformats vilket lett till stora skillnader i arbetssätt och arbetsformer. Skolan uppfattas av såväl personal som skolledning som tre olika "enheter", snarare än en sammanhållande skola.

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att det finns brister i skolans pedagogiska ledarskap och i det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning:

2 kap. 9 §, 4 kap. 4-5 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer.

Bedömningsområde: Personalkompetens**Bedömning:**

Personalen saknar utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

Av 1985 års skollag framgår att kommuner är skyldiga att använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Enligt lagen om införande av skollagen ska 1985 års skollag tillämpas gällande lärare som enligt den nya skollagen saknar utbildning för att undervisa i skolan och som har anställts före den 1 juli 2011.

I Nynäs Montessoriskola arbetar lärare som är anställda före den 1 juli 2011. Skolan har inkommit med en lista över den personal som arbetar i skolan där det framgår vilken utbildning lärarna har. Av dokumentation och av intervjuer med lärare och skollledning framkommer att det finns lärare som undervisar i årskurserna 4-6 men som har utbildning för undervisning i de lägre årskurserna.

Av tillsynen framkommer att vissa lärare saknar utbildning för den undervisning som de i huvudsak bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning:

2 kap. 3-4 §§ 1985 års skollag, 33 § lagen om införande av skollagen

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning:**

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering:

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.

Vid Nynäs Montessoriskola finns en utbildad studie- och yrkesvägledare som regelmässigt träffar eleverna i årskurs 8 och 9 för vägledning. Däremot erbjuds ingen vägledning för de yngre eleverna.

Enligt skollagen ska det för eleverna finnas elevhälsa med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I Nynäs Montessoriskola finns elevhälsa med tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator och specialpedagog. Kuratorn har titeln skolsocionom och hans tid i skolan uppges av skollledning och elevhälsans personal vara otillräcklig. Enligt skolsocionomen tjänstgör han cirka 10 procent av en heltid på skolan och att denna tid huvudsakligen används till att delta i möten. Någon tid att träffa elever finns inte. Elever som Skolinspektionen samtalat med uppger att de inte känner till att det finns en kurator eller skolsocionom på skolan.

Vid tidpunkten för tillsynen av Nynäs Montessoriskola finns i Gävle kommun en psykolog anställd för samtliga barn och elever i kommunen. I vissa fall har skolan köpt in annan psykologtjänst för att genomföra utredningar. Skolledningen och personal från elevhälsan uppger att tillgången till psykolog inte är tillräcklig mot bakgrund av de behov av psykosociala insatser som finns på skolan.

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att eleverna inte får tillgång till den utbildning de har rätt till. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 8 § och 2 kap. 25 § och 29 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden / Lpo 94 2.6 Mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden.

Avstår från ingripande:**Bedömningsområde: Ledningsstruktur och organisering av utbildningen****Bedömning:**

Skolenhetens inre organisation samt ledningsstruktur överensstämmer inte med författningarna.

Motivering:

Enligt skollagen fattar rektorn beslut om skolans inre organisation och har i övrigt det ansvar som framgår av författningarna. Rektorn får uppdra åt en anställd eller annan uppdragstagare som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i sådana frågor där inget annat anges.

Ansvarsfördelningen mellan rektorn och biträdande rektorn i Nynäs Montessoriskola framgår av skolans delegationsordning. Av intervju med skolledningen framkommer att det finns tydliga rutiner för när och hur biträdande rektorn

återrapporterar delegerade beslut till rektorn. Enligt skolledningen har delegationsordningen helt nyligen presenterats för lärarna vilket innebär att den ännu inte är implementerad fullt ut. Detta bekräftas av lärare som uppger att de inte helt och hållet känner till innehållet i delegationsordningen och att det inte är helt tydligt för dem vilka frågor som biträdande rektorn ansvarar för och vilka rektorn ansvarar för.

När det gäller delegationen av rektorns ledningsuppgifter och beslutsbefogenheter avstår Skolinspektionen från ett ingripande eftersom rektorn har arbetat fram en tydlig delegationsordning för Nynäs Montessoriskola som skolledningen inom kort har för avsikt att redovisa för skolans personal.

Författning:

2 kap. 9-10 §§ skollagen 2 kap. 10 § andra stycket skollagen

Bakgrund

Beskrivning av Nynäs Montessoriskola

Nynäs Montessoriskola har undervisning för elever i förskoleklass och grundskola årskurserna 1-9. Vid tiden för tillsynsbesöket finns totalt 188 elever på skolan. En majoritet av eleverna har utländsk bakgrund och får undervisning i svenska som andraspråk. Skolan har en pedagogisk inriktning mot montessoripedagogiken och är organiserad i tre arbetslag, förskoleklass – årskurs 3, årskurserna 4-6 och 7-9. För intagning av elever i förskoleklass till och med årskurs 6 gäller närhetsprincipen. För intagning av elever i årskurserna 7-9 gäller ett kösystem där elever som tidigare gått i montessoriskola eller har syskon på skolan ges förtur. För verksamheten 7-9 finns en lokal styrelse med föräldraremajoritet med rätt att utöva inflytande inom vissa områden.

För ledningen av skolan ansvarar en rektor och en biträdande rektor.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Frida Eek deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Elisabeth Ritchey
Undervisningsråd

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).